

ser for foreløbige Loves Udstedelse, dog vilde blive ansvarlig, naar man havde vidst eller maattet anse det for overvejende sandsynligt, at Loven ikke kunde ventes stadfæstet af Rigsdagen.

Den Sætning er flere Gange bleven fremhævet, at det ikke nytter noget at fortolke Grundloven ved en almindelig Lov, og denne Sætning er i sin Almindelighed rigtig, men det gælder om den som om saa mange andre teoretiske Sætninger, at det er nemmere at sige den end at anvende den i det enkelte Tilfælde. For at belyse dette vil jeg blot gøre opmærksom paa, at man ingenlunde maatte tro, at alle Betingelser for at udstede en gyldig provisorisk Lov findes i Grundloven. Der er mange andre Betingelser. Grundloven forudsætter selvfølgelig, at den skal suppleres med de almindelige Lovbestemmelser. For at nævne et bestemt Eksempel vil jeg sige, at det ikke er nok, at en provisorisk Lov udstedes i et Tilfælde, hvor det er paatrængende nødvendigt, hvor Rigsdagen ikke er samlet, og den ikke strider mod Grundloven. Desuden maa man ogsaa iagttage de Bestemmelser, der findes i den almindelige Lovgivning om Loves Bekendtgørelse o. s. v. Saaledes maa mange Bestemmelser, som ikke findes i Grundloven, iagttages lige saa vel ved provisoriske Love som ved andre Love. Men medens man nok kan fortolke en Grundlov ved en almindelig Lov, er det et i den praktiske Anvendelse undertiden ret tvivlsomt Spørgsmaal, om en Bestemmelse, man føjer til, i Virkeligheden indeholder en Fortolkning eller en Indskrænkning af Grundloven, eller om den indskrænker sig til kun at give en saadan almindelig Tilføjelse, som man maa været beføjet til at give ved almindelig Lov.

At udvikle dette i det enkelte og oplyse det ved mange Eksempler vilde føre meget for vidt. Jeg tør hverken lægge saa meget Beslag paa Tingets Tid eller Taalmodighed. Men for saa vidt angaar denne § 8, er der virkelig for mig en Tvivl, om man dog ikke er gaaet for vidt ved at tilføje, at foruden at Ministrene bære Ansvar for at udstede en foreløbig Lov, naar den er stridende mod Grundlovens § 25, skulle de ogsaa bære Ansvar for derfor, hvis de vidste det eller maatte anse det for overvejende sandsynligt, at den ikke kunde ventes stadfæstet af Rigsdagen. Jeg siger ikke, at det staaar mig ganske klart, at det er noget, som ikke kan vedtages ved almindelig Lov, men det er mig meget tvivlsomt, og jeg

vil derfor sige, at jeg synes, det Ændringsforslag, som er opstillet af det ærede Medlem for Københavns 2den Valgkreds (H. L. Møller), i den Henseende er bedre, end hvad der staaar i Lovforslagets § 8, idet jeg ikke kan se, at der kan være mindste Tvivl om, at man uden paa nogen Maade at komme i Strid med det almindelige Princip, jeg før omtalte, uden at komme i Strid med Grundloven, kan opstille en almindelig Regel, hvorefter Ministre blive ansvarlige, naar de, skønt de holde sig indenfor de almindelige Grænser af deres Myndighed, misbruge denne Myndighed. Jeg vilde derfor, hvis jeg havde fundet nogen Stemning derfor, have foretrukket denne Affattelse fremfor den Affattelse, Lovforslaget har i § 8, men jeg vil paa den anden Side indrømme, at man ikke vil naa akkurat det samme ved det ærede Medlems Forslag om Forandringen af § 8 og om Ændringen af § 12, som man naar ved det, der nu staaar.

Det, der staaar i § 8, og som kan have nogen Betydning, er en Fastslaaen af det Princip, som ingen med Bestemthed tør erklære for urigtigt, at provisoriske Love ere hjemlede som et Slags stiltiende Mandat, som en Slags Udøvelse af den lovgivende Magt under den Forudsætning eller med den Begrundelse, at det kun er, hvad Lovgivningsmagten vilde have slaaet fast, hvis den havde kunnet tage Bestemmelse. Det er en Sætning, som kan have sin store Betydning, saafremt det ikke findes stridende formelt mod Grundloven, saafremt det maatte blive antaget, at man kunde indføre en saadan Bestemmelse uden at komme i Strid med Grundloven. Jeg har derfor, alt vel overvejet, fundet, at man meget vel kunde blive staaende ved denne § 8, idet man maa være sig bevidst, at det, man vedtager, naar man stemmer for den, er en Tilføjelse eller en Indførelse i Loven, hvis Overensstemmelse med Grundloven efter Omstændighederne vil kunne blive dragen i Tvivl.

Jeg vil med det samme gøre nogle korte Bemærkninger med Hensyn til det Ændringsforslag, som Udvalgets Flertal har stillet, om, at § 15's Bestemmelse om Forældelse af Ministeransvarlighed skal udgaa. Jeg skal ikke nægte, at det har været lidt vanskeligt for mig at slutte mig dertil, thi jeg har ligesom haft paa Følelsen, at der var nogen Rimelighed i at have en Forældelse af en Ministers politiske Ansvar, og jeg har haft denne Følelse, uagtet jeg erkendte, at som Forslaget var affattet, var Forældelses-